



ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΥΓΑΝΕΛΗΣ
 «Οι κωφοί
 αισθάνονται τον ρυθμό
 της μουσικής»



ΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

health4U.gr

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 06 ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Επιστημονικές εξελίξεις που θα ξεχωρίσουν το 2021

Τον Νοέμβριο του 2021 θα
πραγματοποιηθεί στη Γλασκώβη
της Σκωτίας η επόμενη Σύνοδος
Κορυφής του ΟΗΕ για το Κλίμα.



Κορονοϊός

Ο πλήρης οδηγός για το
ραντεβού του εμβολιασμού



Εμβόλια Covid-19

Η χρήση κυτταρικών
σειρών από έμβρυα



Η σχιζοφρένεια και οι διαστρεβλώσεις που τη συνοδεύουν



διαβάστε:

ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ

Η ορμονοθεραπεία
στην εμμηνόπαυση



σελ. 10-11

ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ

Ζώντας με βηματοδότη



σελ. 12

ΑΓΓΕΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Πώς η διατροφή
επηρεάζει τη Χρόνια
Φλεβική Ανεπάρκεια



σελ. 14-15

ΟΜΟΡΦΙΑ

Τα trends της πλαστικής
χειρουργικής του 2021



σελ. 26-27

ΑΡΘΡΟ



Γράφει ο
Δημήτριος Αβ. Αποστολίδης,
ιατρός παθολόγος - θεολόγος,
μεταπτυχιακό δίπλωμα στην
Ιατρική Ερευνητική
Μεθοδολογία στην Ιατρική
ΑΠΘ (διπλωματική εργασία με
τίτλο «Βλαστοκύτταρα:
Έρευνα και βιοηθική
θεώρηση»), μεταπτυχιακό
δίπλωμα στις Σπουδές στην
Ορθόδοξη Θεολογία ΕΑΠ
(διπλωματική εργασία με τίτλο
«Σύγχρονα ερωτήματα για το
status του εμβρύου και
ορθόδοξη προβληματική»)



Εμβόλια Covid-19: Το ζήτημα της χρήσης κυτταρικών σειρών από έμβρυα

Με αφορμή δημοσιεύματα σχετικά με τη χρησιμοποίηση εμβρυικών κυτάρων προερχομένων από εκτρώσεις στα εμβόλια Covid-19, αναφέρονται διλήμματα και προβληματισμοί ηθικής απόψεως που αφορούν όσους δεν αποδέχονται τις εκτρώσεις. Στην όλη πορεία της προβληματικής συνέβαλε ουσιαστικά η επικοινωνία μου με τον ορθόδοξο βιοηθικόλόγο που εμπιστεύομαι και ταυτίζομαι περισσότερο στην προσέγγιση κ. Βασίλειο Φανάρα, επίκουρο καθηγητή Βιοηθικής στο ΕΚΠΑ.

Περίκοντοι ουσιαστικά εμβρύων στα εμβόλια Covid-19;

Όχι, σε κανένα από τα εμβόλια που κυκλοφορούν ή πρόκειται να κυκλοφορήσουν δεν περιέχονται ουσιαστικά εμβρύων (1).

Χρησιμοποιούνται σε οποιοδήποτε στάδιο ανάπτυξης, επεμβατικής/ αποτελεσματικότητας και τελικής παραγωγής των εμβολίων εμβρυικά κύτταρα που προέρχονται από εκτρώσεις;

Η απάντηση είναι περίπλοκη. Όχι, δεν χρησιμοποιούνται σε κανένα από τα εμβόλια απευθείας εμβρυικά κύτταρα, αλλά ναι, σε αρκετά από αυτά χρησιμοποιούνται κυτταρικές σειρές που προέρχονται από έμβρυα που έχουν εκτρωθεί τις δεκαετίες του 1960 ως και 1980. Δηλαδή, νομίμως τότε, τα κύτταρα εμβρύων από εκτρώσεις καλλιεργούνταν συνεχώς σε εργαστηριακές συνθήκες και χρησιμοποιούνταν για να γίνουν τεστ σε φάρμακα και εμβόλια. Στα δύο εμβόλια που έχουν λάβει έγκριση και έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούνται, στις Pfizer και στις Moderna, η χρήση των εμβρυικών αυτών σειρών κυττάρων έγινε επιλεκτικά μόνο στη φάση ελέγχου της αποτελεσματικότητας των εμβολίων. Στο εμβόλιο της AstraZeneca, που πρόκειται να κυκλοφορήσει, έχουν χρησιμοποιηθεί και στις τρεις φάσεις. Υπάρχουν εμβόλια που βρίσκονται υπό

ανάπτυξη ακόμα και δεν έχουν χρησιμοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο σειρές εμβρυικών κυττάρων, αλλά είναι άγνωστο πότε θα εγκριθούν και θα κυκλοφορήσουν. Την αναλυτική λίστα των εμβολίων και τη χρήση ή όχι σειρών εμβρυικών κυττάρων βρίσκετε εδώ (1).

Γιατί πρέπει να χρησιμοποιούνται κυτταρικές σειρές εμβρύων από εκτρώσεις στην ανάπτυξη των εμβολίων Covid;

Οι ιοί είναι οργανισμοί που χρειάζονται την παρουσία κυττάρου για να αναπτυχθούν / καλλιεργηθούν, το ίδιο και τα εμβόλιά τους. Για παράδειγμα, τα εμβόλια γρίπης παράγονται σε αυγά. Τα εμβρυικά κύτταρα είναι πιο αγνά (pured), καθώς σίγουρα δεν περιέχουν ενσωματωμένους ιούς (όπως της ανεμευλογιάς/έρπητα ζωστήρα, ηπατίτιδας Β, C) ή ενεργοποιημένα ογκογονίδια, γι' αυτό και προτιμώνται. Τα ανθρώπινα εμβρυικά κύτταρα είναι τα πλέον κατάλληλα για τη δημιουργία εμβολίων, αφού θα χρησιμοποιηθούν σε ανθρώπους.

Τελικά, εγώ που διαφωνώ με τις εκτρώσεις να κάνω το εμβόλιο ή όχι;

Η απάντηση δεν είναι απλή και αποτελεί βιοηθική προσέγγιση. Από τη μία πλευρά, έχουμε τη νόσο Covid-19, που προκαλεί πολλούς θανάτους καθημερινά. Η μόνη ορατή αναχαίσιμη της νόσου, για την ώρα, είναι το εμβόλιο. Αν κάποιος δεν θέλει να το κάνει, μπορεί να νοσήσει και-το σημαντικότερο-να μεταδώσει και σε άλλους τη νόσο, κάποιοι από τους οποίους μπορεί να πεθάνουν. Η απόφαση, επομένως, κάποιοι να μην κάνουν το εμβόλιο δεν αφορά μόνο τον ίδιο, αλλά και τους συνανθρώπους του. Από την άλλη πλευρά, έχουμε έμβρυα που έχουν εκτρωθεί πριν από δεκαετίες με απόφαση των γονιών τους και την πραγματοποίηση της έκτρωσης από το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό. Τα εμβόλια



Στα όσα ορθά ανέφερε ο αγαπητός ιατρός κ. Δημήτριος Αποστολίδης θα ήθελα να προσθέσω ότι το εμβόλιο της AstraZeneca βασίζεται στο ερευνητικό πρόγραμμα IMMUNOGENE (vi), το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το ERC (European Research Council) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του FP7 από το 2012 έως το 2017.

Για το ερευνητικό πρόγραμμα κλήθηκα ως ethics expert να αξιολογήσω την τελική του φάση τον Απρίλιο του 2017 και, πραγματικά, έλαβε την τελική έγκριση, διότι το ερευνητικό πρωτόκολλο πληρούσε τις προϋποθέσεις και τη συμμόρφωση προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Η παρουσία μου στο πάνελ των πέντε εμπειρογνομώνων αφορούσε τη συμβολή στην αξιολόγηση ηθικών θεμάτων (ethics issues), όπως η συμμετοχή παιδιών και ευπαθών ομάδων στα πειράματα, η χρήση πειραματόζωνων, αλλά και η προστασία προσωπικών δεδομένων.

Η χρήση κυτταρικών σειρών (cell lines), εφόσον αυτές είναι εγγεγραμμένες / registered σε βιοτράπεζες, δεν αποτελεί ηθικό δίλημμα και εμπόδιο για την ηθική

και δεοντολογία της έρευνας, αλλά σαφώς προβληματίζει από τη θεολογική εξέταση του θέματος.

Η πρόταση για εναλλακτικούς τρόπους προέλευσης και χρήσης τέτοιων κυττάρων, και όχι από εκτρωθέντα έμβρυα με την καλλιέργεια των κυτταρικών σειρών από όργανά τους, είναι ηθικά αποδεκτά, όπως ορθά ανέφερε και πρότεινε και ο κ. Δημήτριος Αποστολίδης.

Συνεπώς, η χρήση τέτοιων κυτταρικών σειρών (cell lines) και βλαστοκυττάρων (stem cells) από πλεονάζοντα έμβρυα από την εξωσωματική γονιμοποίηση εφαρμόζεται εδώ και πολλά χρόνια στη Φαρμακευτική και στην έρευνα, αλλά πιθανόν δεν είναι γνωστή στο ευρύ κοινό.

Η δημοσίευση στα κοινωνικά δίκτυα πληροφοριών προκάλεσε επιπλέον προβληματισμό αλλά και παραπληροφόρηση.

Τέλος, αν και από θεολογική άποψη δεν είναι ηθικά αποδεκτές οι εκτρώσεις και η καταστροφή των πλεοναζόντων εμβρύων, η χρήση τους σε ερευνητικά πρωτόκολλα με ταυτόχρονη συμμόρφωση στη νομοθεσία αποτελεί συνήθη πρακτική και αποδεκτή από επιστημονική άποψη.

ΑΡΘΡΟ



Γράφει ο Βασίλειος Φανάρας, επίκουρος καθηγητής στη Θεολογική Σχολή του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας ΕΚΠΑ στη Βιοηθική, Εμπειρογνομονας Ηθικής και Ακεραιότητας της Έρευνας (Ethics Expert) της Ε.Ε. Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων και σύμβουλος Ηθικής του Golden Helix Foundation, Εξωτερικός επιστημονικός συνεργάτης της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Πατρών

που έχουν ήδη κυκλοφορήσει ή πρόκειται άμεσα να κυκλοφορήσουν έχουν χρησιμοποιήσει σειρές κυττάρων από αυτά τα έμβρυα σε κάποιο/α στάδιο/α ανάπτυξής τους. Τα έμβρυα αυτά έχουν ήδη θανατωθεί, δεν υφίστανται περαιτέρω βλάβη με τη χρησιμοποίησή τους. Κάτι ανάλογο συμβαίνει με τη χρήση πτωμάτων ενηλίκων για ιατρικές έρευνες. Εφόσον ήδη έχουν πεθάνει, δεν μπορούν να υποστούν περαιτέρω βλάβη. Επομένως, στην ηθική ζυγαριά βαραίνει, κατά τη γνώμη μου, να κάνει κάποιος το ηθικά διαβλητό εμβόλιο, γιατί, αν δεν το κάνει, μπορεί να βάλει σε κίνδυνο τη ζωή άλλων (iii).

Υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις για τη χρήση κυτταρικών σειρών;

Όσοι είμαστε αντίθετοι με τις εκτρώσεις πρέπει να κινητοποιηθούμε για την πλήρη διακοπή χρησιμοποίησης κυτταρικών σειρών που προέρχονται από έμβρυα εκτρώσεων και την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων, όπως βλαστοκύτταρα ενηλίκων, αίμα από τον ομφάλιο λώρο, έμβρυα (ακούσιων) αποβολών. Σε περίπτωση που κυκλοφορήσουν ασφαλή και αποτελεσματικά εμβόλια που δεν χρησιμοποιούν σε κανένα στάδιο ανάπτυξης τους κύτταρα εμβρύων από εκτρώσεις, να απαιτήσουμε να εμβολιαστούμε με αυτά (iv).

Ποια είναι η θέση της ποιμανούσας Εκκλησίας για τα εμβόλια Covid;

Η Διοκλής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος σε πρόσφατη εγκύκλιό της συστήνει τον εμβολιασμό για τον Covid, έπειτα από εισήγηση της Επιτροπής Βιοηθικής της, χωρίς όμως να αναπτύσσει το σκεπτικό πίσω από την απόφασή της. Για την αποφυγή σκανδαλισμού του πιστού είναι, νομίζω, καλό να δημοσιευτούν τα πρακτικά της συνεδρίασης και επιμεριστωμένη θέση σχετικά με το ζήτημα (v).



Από θεολογική άποψη δεν είναι ηθικά αποδεκτές οι εκτρώσεις και η καταστροφή των πλεοναζόντων εμβρύων.

Παραπομπές

- (i) <https://www.nebraskamed.com/COVID/you-asked-we-answered-the-covid-19-vaccines-contain-aborted-fetal-cells>
- (ii) <https://lozierinstitute.org/update-covid-19-vaccine-candidates-and-abortion-derived-cell-lines/>
- (iii) H.Tr. Engelhardt, Jr, Τα θεμέλια της βιοηθικής, μια χριστιανική θεώρηση, Εκδόσεις Αριμός 2007, σελ. 323-324
- (iv) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6027112/>
- (v) http://www.ecclesia.gr/epikairotita/main_epikairotita_next.asp?id=3104
- (vi) https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Mesec-znanosti/2020/Raziscimo-Obzorje/1.-Bourguignon_ERC.HorizonEuropeSlovenia.12.2020.pdf



Η πρόταση για εναλλακτικούς τρόπους προέλευσης και χρήσης τέτοιων κυττάρων, και όχι από εκτρωθέντα έμβρυα με την καλλιέργεια των κυτταρικών σειρών από όργανά τους, είναι ηθικά αποδεκτά, όπως ορθά ανέφερε και πρότεινε και ο κ. Δημήτριος Αποστολίδης